

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph. D. ve věci

žalobkyně: **L. B.**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 14. 9. 2021, č. j. X **se ruší** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně podala žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2021, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo částečně vyhověno námitkám proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 4. 2021, č. j. X (dále též jen „prvostupňové rozhodnutí“).

Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná přiznala žalobkyni od 8. 2. 2021 starobní důchod podle § 29 odst. 1 písm. k) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) ve výši 24 967 Kč měsíčně. Napadeným rozhodnutím byla výše přiznaného starobního důchodu změněna na 25 799 Kč měsíčně.

II. Žaloba

2. Žalobkyně navrhla, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení. Žalobkyně získala v roce 1986 hrubé výdělků v období 1. 2. 1986 – 31. 12. 1986 a vyloučenou dobu v období 1. 1. 1986 – 31. 12. 1986. Hrubý výdělek a vyloučená doba se tedy nevyskytují ve stejném časovém úseku po celý kalendářní rok, neboť v období 1. 1. 1986 – 31. 1. 1986 žádných hrubých výdělků nedosáhla (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2016, sp. zn. 6 Ads 42/2016–38). V lednu 1986 netrvalo její zaměstnání u společnosti Okresní ústav národního zdraví, jak chybně uvádí ČSSZ. Z těchto důvodů měla žalovaná při výpočtu výše vyměřovacích základů za uvedené období aplikovat § 3a vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění (dále též jen „vyhláška“ či „vyhláška č. 284/1995 Sb.“) a posuzovat celý rok 1986 jako vyloučený.
3. Žalovaná dále nepřihlédla k tvrzené vyloučené době od 1. 1. 1988 do 25. 8. 1988. Výpočet za rok 1988 považuje žalobkyně za nepřezkoumatelný, jelikož jsou zde rozpory v jednotlivých výpočtech.

III. Vyjádření žalované

4. Žalovaná uvádí, že důchodová dávka byla přiznána od 8. 2. 2021, tzn. za účinnosti stávajícího zákona o důchodovém pojištění. Za nespornou považuje existenci souběhu vyloučených dob a hrubých výdělků před rokem 1996 a z toho vyplývající aplikaci § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb. Nesouhlasí ovšem s výkladem žalobkyně.
5. Ustanovení § 3a odst. 2 vyhlášky určuje algoritmus výpočtu podle §3a odst. 1 písm. b) coby součin počtu dní v kalendářním roce a podílu úhrnu hrubých výdělků dosažených v kalendářním roce sníženého o hrubé výdělků dosažené ve vyloučených dobách a počtu kalendářních dní v tomto roce sníženého o vyloučené doby. V takovém případě, pokud by vyloučená doba trvala po celý kalendářní rok, na místě jmenovatele by byla 0. Nárokovaná srovnání tedy postrádají smysl. Výpočet je přitom stanoven zákonem a vyhláškou zcela jednoznačně. Žalovaná tedy neměla žádný prostor k volné úvaze.
6. Posouzení ostatních námitek nechává žalovaná bez vyjádření. V určité míře přiznává písařské pochybení v části rozhodnutí týkajícího se vyměřovacího základu za rok 1988.

IV. Posouzení věci krajským soudem

7. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalované [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.].
8. Žaloba je důvodná.

9. Předmětem sporu je zejména postup při stanovení vyměřovacího základu za období před rokem 1996. Žalovaná vyšla ze znění § 3a odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb., které upravuje zjišťování ročního vyměřovacího základu za období před rokem 1996 v případě, kdy se ve stejném časovém úseku vyskytne hrubý výdělek a vyloučená doba, následovně:

„(1) Spadá-li do rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu (§ 18 zákona) kalendářní rok před rokem 1996, v němž se ve stejném časovém úseku vyskytne hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 (dále jen "hrubý výdělek") a vyloučená doba (§ 16 odst. 4 věta první zákona), stanoví se úhrn vyměřovacích základů pojištěnce za tento kalendářní rok (§ 16 odst. 2 zákona) pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu

- a) s přihlédnutím k tomuto hrubému výdělku a při stanovení osobního vyměřovacího základu se v tomto případě do počtu vyloučených dob nezahrnou ty vyloučené doby za tento kalendářní rok, v nichž byl dosažen tento hrubý výdělek, nebo*
 - b) bez přihlédnutí k tomuto hrubému výdělku a při stanovení osobního vyměřovacího základu se v tomto případě do počtu vyloučených dob zahrnou všechny vyloučené doby za tento kalendářní rok, pokud vyloučené doby, v nichž byl dosažen tento hrubý výdělek, netrvaly po celý kalendářní rok a takto zjištěný úhrn vyměřovacích základů pojištěnce je vyšší než úhrn vyměřovacích základů pojištěnce zjištěný podle písmene a).*
10. Podle uvedené právní úpravy je třeba v případě souběhu výdělečné činnosti a vyloučené doby v období před rokem 1996 použít postup pro pojištěnce výhodnější, a to buď se zohledněním dosaženého hrubého výdělku v takovém období podle § 3a odst. 1 písm. a) nebo bez zohlednění tohoto výdělku podle § 3a odst. 1 písm. b). Postup výpočtu pro pojištění výhodnějšího vyměřovacího základu pak upravuje § 3a odst. 2 vyhlášky.
11. Ve věci není sporu o tom, že žalobkyně po celý rok 1986 pečovala o dítě. Zároveň byla v tomto roce zaměstnaná u společnosti Okresní ústav národního zdraví. Časový úsek, v němž byla žalobkyně v tomto roce zaměstnaná a zároveň pečovala o dítě, však trval až od 1. 2. 1986. Souběh hrubého výdělku a vyloučené doby tedy v roce 1986 trval pouze od 1. 2. do 31. 12, nikoli po celý rok. To vyplývá ze všech osobních listů založených ve správním spise. Nelze se tedy ztotožnit s napadeným rozhodnutím v tom, že souběh vyloučené doby péče o dítě a zaměstnání trval po celý rok 1986. Právě trváním tohoto souběhu po celý rok žalovaná odůvodnila nemožnost provedení výpočtu podle § 3a vyhlášky. Jedná se tak o východisko nesprávné.
12. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 24. 9. 2009, č. j. 6 Ads 103/2009-64, č. 1973/2010 Sb. NSS, vyložil, jak v těchto případech postupovat. Uvedl, že „současná právní úprava tedy ve svém ustanovení § 3a odst. 1 písm. b) prováděcí vyhlášky k zákonu o důchodovém pojištění i nadále při souběhu vyloučené doby a doby, v níž byl dosažen hrubý výdělek, umožňuje započíst všechny vyloučené doby za příslušný kalendářní rok a nepřihlížet k v něm dosaženému hrubému výdělku, pokud vyloučené doby trvaly po celý kalendářní rok (...). Jak dále uvedl Nejvyšší správní soud, výpočet úhrnu vyměřovacích základů podle tohoto způsobu je upraven v ustanovení § 3a odst. 2 prováděcí vyhlášky k zákonu o důchodovém pojištění. Na základě něho se výše úhrnu vyměřovacích základů pojištěnce vypočte podle odstavce 1 písm. b) jako součin počtu dní v kalendářním roce a podílu úhrnu hrubých výdělků dosažených v kalendářním roce sníženého o hrubé výdělky

dosažené ve vyloučených dobách a počtu kalendářních dní v tomto roce sníženého o vyloučené doby. Tento způsob výpočtu se tedy vztahuje pouze na situace, kdy pojištěnec v příslušném kalendářním roce dosáhl hrubé výdělky mimo vyloučené doby, a proto ho nelze použít v případě trvání vyloučených dob po celý kalendářní rok, jako tomu bylo i v dané věci. Z tohoto důvodu v ní bylo při stanovení osobního vyměřovacího základu postupem podle § 3a odst. 1 písm. b) prováděcí vyhlášky k zákonu o důchodovém pojištění zapotřebí použít jen toto ustanovení a nepřihlížet tak k hrubému výdělků (...) a do počtu vyloučených dob zahrnout všechny vyloučené doby za příslušný rok.

13. V souladu s citovaným rozhodnutím tedy není možné použít pro srovnání výhodnosti vyměřovacích základů podle § 3a odst. 1 písm. a) a b) vyhlášky výpočet podle § 3a odst. 2 téže vyhlášky, jak správně podotkla žalovaná. Výpočet podle § 3a odst. 2 vyhlášky může být použit pouze tehdy, pokud vyloučené doby netrvaly po celý kalendářní rok. Pokud by totiž byla od počtu kalendářních dní předmětného roku odečtena délka trvání vyloučených dob ve stejném počtu dní, byla by na místě dělitele nula, kterou není možné dělit.
14. Bez ohledu na toto výpočtové ustanovení je však třeba zjistit, zda by pro žalobkyni nebylo v posuzovaném kalendářním roce výhodnější vyloučit veškeré vyloučené doby. Jak ostatně vyplývá i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2016, č. j. 6 Ads 42/2016-38, na nějž poukázala též žalobkyně, pokud souběh vyloučené doby a hrubého výdělku netrval po celý rok (jako tomu bylo i v této věci), je na místě aplikovat § 3a odst. 1 písm. b) vyhlášky a upřednostnit vyloučené doby před hrubým výdělkem, je-li to – ve srovnání s postupem podle § 3a odst. 1 písm. a) téže vyhlášky – pro žadatele výhodnější. Od uvedeného výkladu soud nevidí důvod se odchýlovat. Absence úvahy, z níž by bylo zřejmé, zda je pro žalobkyni výhodnější výše osobního vyměřovacího základu zjištěná podle § 3a odst. 1 písm. a) vyhlášky nebo jeho výše zjištěná podle písmena b) téhož ustanovení, způsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Jedná se tak o důvod k jeho zrušení.
15. Žalobkyně dále namítá, že žalovaná nevyloučila dobu péče o dítě ve věku do čtyř let v období od 1. 1. 1988 do 25. 8. 1988. Ani zdejší soud nedospěl k závěru, že by se touto již ve správním řízení namítanou vyloučenou dobou žalovaná zabývala. Ve srovnávacím výpočtu k roku 1988 podle § 3a odst. 1 písm. b) počítá se 17 dny vyloučené doby. Předmětná doba péče o dítě přitom není uvedena ani v osobním listu důchodového pojištění v přehledu dob pojištění. V tomto ohledu je tedy rovněž na místě výtka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí.
16. Co se týká namítaného rozporu mezi počtem dní ve výpočtech vyměřovacího základu k roku 1988, je pravdou, že zde došlo k omylu, jelikož rok 1988 má 366 dní. Toto pochybení ostatně žalovaná ve svém vyjádření přiznává a v dalším řízení bude mít prostor jej napravit.

V. Závěr a náhrada nákladů řízení

17. Napadené rozhodnutí je ve vztahu ke stanovení vyměřovacího základu v letech 1986 a 1988 nepřezkoumatelné, resp. neodpovídající zjištěným skutkovým okolnostem. Žalovaná vyšla z nesprávného předpokladu, že v roce 1986 trval souběh zaměstnání žalobkyně a péče o dítě do 4 let věku pro celý rok. Proto pochybila, pokud neprovedla úvahu o tom, zda je v tomto roce pro žalobkyni výhodnější výše osobního vyměřovacího základu zjištěná

podle § 3a odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 284/1995 Sb. nebo jeho výše zjištěná podle písmena b) téhož ustanovení. Chybí rovněž úvaha o tom, zda byla zohledněna vyloučená doba v období od 1. 1. 1988 do 25. 8. 1988. Žalovaná též při části výpočtu vyměřovacího základu za rok 1988 použila nesprávný počet dní v roce. Soud proto napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a věc dle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil žalované k dalšímu řízení za účelem odstranění zjištěných nedostatků.

18. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl v souladu s § 60 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, náhradu nákladů řízení však nepožadovala a ani z obsahu správního spisu nevyplývá, že by jí nějaké náklady vznikly. Neúspěšné žalované právo na náhradu nákladů řízení nenáleží.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 5. ledna 2023

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v.r.
samosoudkyně